

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

МАУП

Кафедра медичної і клінічної психології

Затверджую:

Директор ІНПКСН

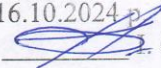
Я.М. Раєвська

2024 р.

Схвалено на засіданні кафедри медичної і клінічної психології

Протокол №3 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри С. Клименко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вікова психологія

спеціальності: 225 Медична психологія
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня другий (магістерський)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми: 225 Медична психологія
(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації: Медична психологія
(за наявності) (назва спеціалізації)

Київ МАУП 2024

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни:

Шопша Микола Миколайович, викладач кафедри медичної і клінічної психології

Робочу навчальну програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри медичної і клінічної психології

Протокол №3 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

І. С. Клименко

Робочу програму погоджено з гарантом (керівником) освітньої програми

225 Медична психологія

(назва освітньої програми)

16.10.2024 р.

Керівник (гарант) освітньої програми

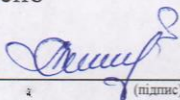

(підпис)

Робочу програму перевірено

_____. _____. 20__ р.

Заступник директора

(підпис)

Т.В. Нич

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – 22 ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я	Обов'язкова	
Модулів - 1	Спеціальність – 225 МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ	Рік підготовки	
Змістових модулів - 2		2-й	
		Семестр	
		3-й	
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		Лекції (год.)	
	14		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 3-4 год.; самостійної роботи студента – 2-3 год.	Освітній рівень - МАГІСТР	Практичні(год.)	
		30	
		Самостійна робота(год.)	
		46	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
	Залік	Екзамен	

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

2.1. Мета викладання навчальної дисципліни: оволодіти компетентностями різного напрямлення для досягнення кінцевих результатів навчання

Метою вивчення дисципліни полягає у формуванні у студентів ґрунтовних знань про зміст і закономірності психічного розвитку індивіда протягом онтогенезу, а також навичок емпіричного дослідження особливостей вікового розвитку психіки людини, вміння враховувати їх при організації навчально-виховної роботи в школі, психодіагностики та корекції відхилень від вікових нормативів.

Основні завдання курсу:

1. Ознайомити слухачів з основами поняттями, принципами, концепціями вікової та педагогічної психології.

2. Висвітлити специфіку психічного розвитку людини на різних етапах онтогенезу, підходи до періодизації психічного розвитку особистості та основні психологічні закономірності процесу навчання та виховання.

3. Виробити у студентів ряд умінь та навичок застосування набутих знань у практичних сферах своєї діяльності, активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця.

«Вікова психологія» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки висококваліфікованих фахівців, зокрема: опанування системою знань про закономірності психічного розвитку та становлення особистості на різних етапах її життя.

2.2. Очікувані результати: оволодіння компетентностями різного спрямування для досягнення кінцевих результатів навчання згідно програми 225 "Медична психологія"

2.2.1. Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми медичної психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій характеризується невизначеністю умов і вимог.

2.2.2. Загальні компетентності:

- зК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- зК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- зК 3. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
- зК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- зК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- зК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- зК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- зК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- зК 9. Здатність працювати в команді.
- зК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- зК 11. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- зК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- зК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.2.3. Спеціальні фахові (предметні) компетентності:

- СК 1. Здатність до збирання та критичного опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.
- СК 2. Здатність до узагальнення інформації щодо суб'єктивних і об'єктивних проявів психологічних проблем, субклінічних хворобливих захворювань.
- СК 3. Здатність до формулювання повного функціонального діагнозу та/або діагностичного формулювання в т.ч. реєстр-синдрому з урахуванням оцінки фізичного, психічного розвитку, клінічного діагнозу та диференційної діагностики.
- СК 4. Здатність до вибору оптимальних методів та проведення клінічної / психологічної діагностики пацієнта.
- СК 5. Здатність до оцінювання результатів діагностики, лабораторних та інструментальних досліджень, проведення психологічного дослідження, аналізу, систематизації, оцінювання психометричних та психодіагностичних методик, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій.
- СК 9. Здатність до використання науково верифікованих методів та технік, використання моно- і комбінованих схем комплексного лікування із застосуванням елементів доказових методів психотерапії
- СК 11. Здатність до діагностування невідкладних станів, визначення тактики і надання екстреної та невідкладної медичної допомоги.

2.2.5. Програмні результати навчання:

- РН 1. Обирати та застосовувати надійний діагностичний та психодіагностичний інструментарій.

РН 2. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії.

РН 4. Застосовувати основні форми і методи психокорекції та психотерапії.

РН 10. Відшуковувати необхідну інформацію в професійній та науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію, застосовувати її для вдосконалення професійної практики.

РН 12. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, спрямовані на отримання нових знань та/або створення нових технологій у сфері медичної психології

РН 13. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та проектів у сфері медичної психології.

РН 15. Приймати ефективні рішення, в тому числі в умовах невизначеності.

Після опанування дисципліни «Історія психології та сучасні напрямки психології» студенти будуть

знати

- основні закономірності психічного розвитку індивіда на різних етапах,
- принципи і методи побудови досліджень у віковій психології,
- критерії періодизації психічного розвитку,
- особливості формування пізнавальних, емоційно-вольових процесів та особистості протягом онтогенезу;

Вміти

- пояснювати психічний розвиток людини з позицій різних концепцій, ставити перед собою науково-пізнавальні завдання та розв'язувати їх, враховуючи якісні характеристики психічного розвитку людини, обґрунтовувати використання тих чи інших психодіагностичних, розвивальних та корекційних заходів з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей людини.

3. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни ОК.

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 “Теоретико-методологічні основи дослідження вікових особливостей психіки”							
Тема 1.1 Вікова психологія як наука	6	4	-	-	-	-	2
Тема 1.2 Історія розвитку вікової психології	6	4	-	-	-	-	2
Тема 1.3 Фактори і закономірності психічного розвитку	6	-	-	4	-	-	2
Тема 1.4 Періодизація вікового розвитку	6	-	-	4	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	30	8	-	12	-	-	10
Змістовий модуль 2 “Особливості психічного розвитку на різних вікових етапах”							
Тема 2.1 Психологія дитини немовлячого віку	6	4	-	-	-	-	2
Тема 2.2 Психологічна характеристика дитини раннього віку	6	4	-	-	-	-	2
Тема 2.3 Психологія дошкільного дитинства	6	-	-	4	-	-	2

Тема 2.4 Психологічні особливості молодшого школяра	6	4	-	-	-	-	2
Тема 2.5 Психологія особистості підлітка	6	-	4	-	-	-	2
Тема 2.6 Психологія ранньої юності	6	-	4	-	-	-	2
Тема 2.7 Психологія ранньої дорослості							
Тема 2.8 Психологія зрілого дорослого віку.							
Тема 2.9 Психологія старості							
Модульний контроль	2						
Семестровий контроль	2						
Разом	30	4	-	16	-	-	10
Усього	90	14	-	30	-	-	46

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІКОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПСИХІКИ

Тема 1. Вікова психологія як наука

Предмет вікової психології, основні завдання та категорії вікової психології. Зв'язок вікової психології з іншими науками. Принципи досліджень у віковій психології: принципи детермінізму, об'єктивності, єдності психіки і діяльності, принцип розвитку. Класифікація методів вікової психології та специфіка їх застосування при вивченні вікових аспектів розвитку психіки. Організаційні методи у віковій психології (порівняльний, лонгітюдний, комплексний). Характеристика емпіричних методів вікової психології: спостереження, анкетування, бесіда, інтерв'ю, вивчення продуктів діяльності, експеримент, психодіагностичні методики.

Література []

Тема 2. Історія розвитку вікової психології

Передумови виникнення вікової психології як самостійної науки: джерела вікової психології в античній філософії. Природничі основи розвитку вікової психології. Роль еволюційної теорії Ч. Дарвіна в розвитку вікової психології.

Розвиток вікової психології у працях зарубіжних авторів XIX — початку XX ст. Біогенетичний підхід до розвитку психіки в онтогенезі (С. Холл, К. Бюллер, Е. Клапаред та ін.). Соціогенетичний підхід у віковій психології (П. Жане, Дж. Уотсон, Дж. Дьюї, Е. Дюркгейм).

Новітні досягнення у віковій психології за кордоном (Ж. Піаже, А. Валлон, Дж. Брунер).

Література

Тема 3. Фактори і закономірності психічного розвитку

Поняття про психічний розвиток. Співвідношення понять “розвиток”, “дозрівання”, “формування”, “становлення”. Основні закономірності розвитку.

Аналіз основних концепцій психічного розвитку.

Основні фактори психічного розвитку. Біологічні передумови психічного розвитку. Діяльність і спілкування як умови і засоби психічного розвитку.

Проблема співвідношення навчання і розвитку. Поняття про рівень актуального та зону найближчого розвитку дитини. Сенситивні періоди в розвитку дитини.

Література

Тема 4. Періодизація вікового розвитку

Поняття про вік. Принципи і критерії вікової періодизації. Соціальна ситуація розвитку, провідний вид діяльності та психічні новоутворення як критерії вікової періодизації.

Вікова періодизація Д. Б. Ельконіна. Стадії соціалізації за А. В. Петровським. Психосексуальні стадії розвитку особистості за З. Фрейдом.

Нормальна і аномальна лінії розвитку в періодизації Е. Еріксона.

Література

Змістовий модуль II . Особливості психічного розвитку на різних вікових етапах

Тема 5. Психологія дитини немовлячого віку

Фаза новонародженості як особливий період немовлячого дитинства. Причини кризи новонародженості. Вроджені безумовні рефлекс та їх роль у розвитку новонародженого. Первинний сенсорний розвиток новонародженого. Розвиток емоційної сфери. Комплекс пожвавлення як перша соціальна реакція немовляти.

Безпосередньо-емоційне спілкування немовляти з дорослими як провідний вид діяльності. Оволодіння мовленням у немовлячий період. Сенсомоторний розвиток та виникнення наочно-дійового мислення в немовлячий період.

Література

Тема 6. Психологічна характеристика дитини раннього віку

Особливості соціальної ситуації розвитку дитини в ранньому віці. Предметно-маніпулятивна діяльність як провідний вид діяльності в ранньому віці. Поняття про предметні та знаряддєві дії. Перші ігри дітей.

Розумовий розвиток у ранньому віці. Розвиток самосвідомості, моральних почуттів. Криза третього року життя: причини, основні поведінкові прояви.

Література

Тема 7. Психологія дошкільного дитинства

Соціальна ситуація розвитку дитини дошкільного віку. Потреби дошкільнят та формування мотивів поведінки. Ієрархія мотивів. Формування перших етичних норм поведінки. Розвиток самосвідомості в дошкільному віці та формування Я-концепції. Формування статевої ідентичності в дошкільнят. Сюжетно-рольова гра як провідний вид діяльності дошкільнят.

Основні тенденції розвитку мислення в дошкільному віці. Розвиток наочно-образного мислення. Формування основ словесно-логічного мислення. Розвиток уваги дитини дошкільного віку. Особливості пам'яті дошкільнят. Пізнавальна та емоційна уява дітей дошкільного віку.

Розвиток продуктивних видів діяльності в дошкільному віці: зображувальна та конструктивна діяльність.

Література

Тема 8. Психологічні особливості молодшого школяра

Специфіка соціальної ситуації розвитку молодшого школяра.

Структура навчальної діяльності в молодшому шкільному віці.

Розвиток пізнавальних процесів та інтересів молодших школярів.

Розвиток особистості молодшого школяра. Засвоєння моральних норм і правил поведінки. Стадії морального розвитку за Л. Колбергом.

Розвиток емоційно-вольової сфери молодших школярів. Особливості розвитку самосвідомості в молодшому віці.

Характеристика психічних новоутворень у молодшому шкільному віці.

Література

Тема 9. Психологія особистості підлітка

Характеристика соціальної ситуації розвитку підлітка. Прагнення до дорослості як базове новоутворення віку.

Розвиток пізнавальних процесів та інтересів підлітків: критичність мислення, рівень абстрагування, узагальнення, система прямих і зворотних логічних операцій. Егоцентризм підліткового мислення. Мотиви навчальної діяльності. Мрії підлітка як специфічні прояви підліткової уяви.

Основні психологічні новоутворення підліткового віку.

Розвиток самосвідомості в підлітковий період. Формування статевої ідентичності. Криза підліткового віку.

Комунікативна діяльність у середньому шкільному віці. Інтимноособистісне спілкування та його роль в особистісному розвитку підлітка. Проблема “важких підлітків”.

Література

Тема 10. Психологія ранньої юності

Соціальна ситуація розвитку в юнацькому віці.

Формування статево-рольових цінностей і статево-рольового самовизначення юнаків і дівчат: співвідношення фемінності — маскулінності. Дружба і кохання в юнацькому віці.

Мотиви поведінки і ціннісні орієнтації в юності.

Психологічні особливості вибору майбутньої професії. Професійне самовизначення. Особливості навчально-професійної діяльності юнаків і дівчат.

Характеристика основних новоутворень юнацького віку.

Література

Тема 11. Психологія ранньої дорослості.

Дорослість як психологічний період. Проблема періодизації дорослості. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність. Розвиток особистості в період дорослості. Нормативні кризи дорослості..

Психофізіологічний та пізнавальний розвиток в період дорослості.

Література

Тема 12. Психологія зрілого дорослого віку.

Зміни фізичного розвитку в зрілому дорослому віці. Розвиток когнітивної сфери в зрілому дорослому віці. Сімейні стосунки в зрілому дорослому віці. Професійний розвиток. Особливості Я-концепції в зрілому дорослому віці. Криза зрілого віку.

Тема 13. Психологія старості

Старість як біосоціопсихологічне явище. Теорії старіння і старості. Проблема вікових меж старості.

Соціальна ситуація розвитку старості і провідна діяльність в старості. Особисті особливості в старості. Особливості Я-концепції в старості.

Пізнавальна сфера в період старіння.

Література

5. Контроль навчальних досягнень

5.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна к-сть балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	1	1
Відвідування семінарських занять	1	-	-	-	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2	2	2
Відвідування лабораторних занять	1	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	-	-	-	-	-	-
Робота на практичному занятті	10	3	30	3	30	4	40
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	5	25	5	25

Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	1	30	1-	30	1	30
Разом			115		115		125
Максимальна кількість балів	335						
355:100=3,55. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:3, 55= загальна кількість балів							

Теми контрольних робіт.

1. Теоретичні й практичні задачі дитячої (вікової) психології.
2. Дитяча й генетична психологія. Предмет, об'єкт і методи дослідження.
3. Зростання і розвиток дитини. Критерії розвитку.
4. Типи розвитку. Специфіка психічного розвитку дитини.
5. Дитинство як предмет науки. Причини виникнення дитячої психології.
6. Особливості дитинства сучасної дитини.
7. Епігенетична теорія розвитку особистості Е. Ериксона. Основні поняття. Стадії психосоціального розвитку особистості. Ритуалізація як спосіб подолання життєвих криз. Синдром соціальної патології ідентичності.
8. Етапи наукової біографії Ж. Піаже: від відкриття егоцентризму до вчення про стадії інтелектуального розвитку.
9. Поняття стадій розвитку в концепції Ж. Піаже.
10. Поняття вищих психічних функцій. Закони психічного розвитку. "Ідеальна" і "реальна" форми розвитку.
11. Проблема періодизації в роботах Л.С. Виготського: поняття "віку", "соціальної ситуації розвитку", стабільні й критичні віку.
12. Проблема періодизації в роботах Д.Б. Ельконіна.
13. Загальна характеристика криз розвитку. Значення криз у психічному розвитку дитини.
14. Основні принципи генетичного дослідження психічного розвитку.
15. Поняття умов, джерел і рушійних сил психічного розвитку.
16. Проблема навчання й розвитку в роботах Л.С. Виготського. Поняття "зони найближчого розвитку". Проблема сензитивних періодів.

17. Теоретичне й практичне значення культурно-історичної концепції Л.С. Виготського для психології.
18. Залежність психічного розвитку від змісту й структури діяльності дитини. Поняття провідної діяльності. (А.Н. Леонтьєв, Д.Б. Ельконін).
19. Гра й психічний розвиток дитини.
20. Психічна діяльність як інтеріоризація зовнішньої предметної діяльності суб'єкта (А.Н. Леонтьєв, П.Я. Гальперін).
21. Вчення про дію в роботах А.В. Запорожця, П.Я. Гальперіна, Д.Б. Ельконіна.
22. Роль спілкування в психічному розвитку дитини.
23. Вікові особливості дітей: (дитинство, ранній вік, дошкільний вік, молодший шкільний вік, підлітковий).
24. Вік як природний елемент самосвідомості.
25. Натуралістичні подання про вікову психологію на початку ХХ століття.
26. Суспільно-історичний підхід у розумінні вікових категорій.
27. Взаємозв'язок вікової періодизації з механізмами психічного розвитку людини й історичних змін системи суспільного виховання й навчання.
28. Історична динаміка віку життя як основа зміни вікової самосвідомості людей.
29. Вік як функція біологічного й історичного часу.
30. Закономірності гетерогенності в ході онтогенетичного розвитку людини.
31. Основні класифікації вікових періодів: особливості й недоліки.
32. Поняття вікового новотвору як нового типу будови особистості.
33. Зміна психологічних характеристик вікової динаміки.
34. Потреби як ключ до побудови міждисциплінарної концепції людини.
35. Концепція пошукової активності, потреба в новій інформації, нових переживаннях.
36. Роль і вплив творчої діяльності на соматичне й психічне здоров'я людини.
37. Аналіз продуктивності творчої праці в різні вікові періоди.
38. Статистичні дослідження Х. Лемана.
39. Міжособистісна й внутрішньоособистісна гетерохроність і творча діяльність. Типи творчої еволюції.
40. Поняття біологічного, соціального, психологічного віку.
41. Кризові періоди розвитку людини й трудова діяльність.
42. Концепція розвитку особистості Е. Еріксона.
43. Психосоціальна ідентичність людини й психічне здоров'я.
44. Проблема відповідності рівня професійної освіти й особистісної зрілості молодої людини рівню технологій і соціального життя суспільства.
45. Гетерохроність психічного й соціального дозрівання.
46. Прийняття себе й відповідальності за свій вибір.
47. Психологічний захист молодих людей.
48. Предмет і завдання акмеології.
49. Зрілість як вищий рівень розвитку індивіда.
50. Самоактуалізація середини життя - дилема "вільного" і "необхідного".
51. Криза середини життя.
52. Індивідуальність як головне завоювання зрілості, свідомість відповідальності й прагнення до неї.
53. Фізична зрілість, психологічна й особистісна зрілість.
54. Особливості психологічного захисту в дозрілих літах.
55. Етап пізньої зрілості.
56. Психосоціальні й фізіологічні особливості. Індивідуальні прояви старіння.
57. Особливості пізнавальних і емоційно-вольових процесів у літньої людини.
58. Інтелект і старіння - дослідження творчих здатностей при старінні.
59. Психологічні особливості нормального й аномального старіння.

5.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування. Студентам пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань.

Види тестових завдань:

- Із вибором однієї правильної відповіді;

- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- Завдання на розпізнавання та відтворення правильної відповіді по пам'яті;
- Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання: виконання тестових завдань - максимум 25 балів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДЗ

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Загальна психологія» - це вид науково-дослідної роботи студента, форма самостійного вивчення актуальних проблем, переданих начальною програмою курсу.

ІНДЗ - початковий етап науково-педагогічного дослідження, воно обов'язково має містити результати власного пошуку і висновків, відображати певний рівень навчальної компетентності студента Щодо вирішення поставлених завдань.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і семінарських занять та охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ - навчально-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Критерії оцінювання ІНДЗ (навчально-педагогічного дослідження у вигляді есе)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна оцінка (у балах)
1	Формулювання мети і завдань роботи	3
2	Складання плану, чіткості послідовності викладу матеріалу	5
3	Обґрунтоване розкриття проблеми, аналіз різних інформаційних джерел (наукових видань, навчальної літератури, періодичних видань, матеріалів мережі Internet), критична та незалежна оцінка різноманітних точок зору, позицій, аргументів	12
4	Зв'язок з реальною практикою, аналіз діяльності окремих організацій, конкретних проблемних ситуацій	4
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання поставлених завдань, творчий підхід до виконання ІНДЗ	4
6	Якість оформлення роботи	1

5.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік.

Питання для самоконтролю.

1. Вікова психологія як наука, її предмет та основні завдання.
2. Взаємозв'язок вікової психології з іншими науками.

3. Принципи досліджень у віковій психології.

4. Класифікація методів вікової психології.
5. Характеристика організаційних методів дослідження у віковій психології (лонгітюдний, порівняльний, комплексний).
6. Емпіричні методи у віковій психології (спостереження, експеримент, бесіда, опитування, тестування, проєктивні методи, аналіз продуктів діяльності тощо).
7. Виникнення вікової психології як самостійної науки.
8. Біогенетичний підхід до вивчення розвитку психіки в онтогенезі в кінці XIX — на початку XX ст. (С. Холл, К. Бюллер, Е. Клапаред).
9. Соціогенетичний підхід до розвитку психіки в онтогенезі у психології кінця XIX — початку XX ст. (Е. Дюркгейм, П. Жане, Дж. Уотсон).
10. Теорія конвергенції двох факторів В. Штерна.
11. Новітні досягнення у віковій психології за кордоном (А. Валлон, Ж. Піаже та ін.).
12. Розвиток вікової психології в дореволюційний період у Росії.
13. Теорія культурно-історичного розвитку вищих психічних функцій Л. С. Виготського.
14. Дослідження проблем вікової психології за кордоном (З. Фрейд, А. Фрейд, Е. Еріксон та ін.).
15. Поняття про психічний розвиток у сучасній психології. Аналіз основних концепцій психічного розвитку.
16. Рушійні сили психічного розвитку.
17. Основні фактори психічного розвитку.
18. Біологічні передумови психічного розвитку.
19. Значення соціальних факторів у розвитку психіки. Вплив навчання та виховання.
20. Діяльність як умова та засіб психічного розвитку дитини (спілкування, гра, пізнання, праця).
21. Поняття про провідну діяльність у віковій психології.
22. Поняття про сензитивні періоди розвитку. Основні сенситивні періоди.
23. Проблема співвідношення навчання та розвитку.
24. Поняття про рівень актуального та зону найближчого розвитку.
25. Проблема вікової періодизації, основні принципи.
26. Критерії вікової періодизації.
27. Вікові кризи та стабільні періоди розвитку.
28. Провідна діяльність і віковий період.
29. Психічні новоутворення як критерій вікової періодизації.
30. Акселерація психічного розвитку: причини та наслідки.
31. Періодизація психічного розвитку за Д. Б. Ельконіним.
32. Періодизація психічного розвитку за Е. Еріксоном.
33. Стадії та закономірності соціалізації за А. В. Петровським.
34. Психосексуальні стадії розвитку особистості за З. Фрейдом.
35. Характеристика фази новонародженості.
36. Основні ознаки кризи новонародженості.
37. "Комплекс пожвавлення" як перша соціальна реакція новонародженої дитини.
38. Виникнення потреби в емоційному спілкуванні і його значення для психічного розвитку немовляти.
39. Формування передумов засвоєння мови в немовлячому віці.
40. Розвиток рухів немовляти.
41. Становлення прямоходіння в немовлячий період, його значення для психічного розвитку дитини.
42. Характеристика основних новоутворень немовлячого віку.
43. Соціальна ситуація розвитку дитини раннього віку.
44. Предметна діяльність як провідний вид діяльності в ранньому віці.
45. Види предметних дій. Знряддєві дії.
46. Розумовий розвиток дитини раннього віку.
47. Проблема кризи трьох років.
48. Характеристика основних психічних новоутворень раннього віку.
49. Специфіка соціальної ситуації розвитку дошкільника.
50. Сюжетно-рольова гра як провідний вид діяльності дошкільника.
51. Структура розгорнутої форми ігрової діяльності дитини дошкільного віку.
52. Розвиток сюжетно-рольової гри в дошкільному віці. Етапи прийняття ролі.
53. Потреби дитини дошкільного віку та формування мотивів її поведінки.

54. Розвиток емоційно-вольової сфери дошкільника.
55. Розвиток мислення в дошкільному віці.
56. Особливості розвитку уваги та пам'яті дошкільнят.
57. Характеристика уяви в дошкільному віці.
58. Статеворольова ідентифікація в дошкільному віці.
59. Психологічна готовність дитини до навчання в школі (характеристика основних компонентів).
60. Інтелектуальна готовність дитини до навчання у школі.
61. Поняття про мотиваційну готовність до навчання у школі.
62. Емоційно-вольова готовність до навчання у школі.
63. Особистісна готовність до навчання у школі.
64. характеристика основних новоутворень періоду дошкільного дитинства.
65. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку молодших школярів.
66. Аналіз соціальної ситуації розвитку молодшого школяра.
67. Особливості навчальної діяльності молодшого школяра.
68. Структура навчальної діяльності молодшого школяра та шляхи її формування.
69. Засвоєння моральних норм та правил поведінки в молодшому шкільному віці.
70. Рівні та стадії морального розвитку за Л. Колбергом.
71. Розвиток емоційно-вольової сфери молодших школярів.
72. Самооцінка молодших школярів.
73. Особливості взаємин та спілкування молодших школярів.
74. Психічні новоутворення в молодшому шкільному віці.
75. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку підлітків.
76. Біологічний фактор у розвитку підлітків (статеве дозрівання, акселерація)
77. Соціальна ситуація розвитку підлітка
78. Почуття дорослості як центральне новоутворення в підлітковому віці.
79. Розвиток пізнавальних процесів та інтересів підлітків.
80. Новоутворення особистості в підлітковий період.
81. Розвиток самосвідомості підлітка.
82. Комунікативна діяльність в підлітковому віці: перебудова взаємин з однолітками та дорослими.
83. Проблема "важких" підлітків: причини та умови профілактики.
84. Соціальна ситуація розвитку в старшому шкільному віці.
85. Перебудова взаємин з однолітками та дорослими на етапі ранньої юності.
86. Формування статево-рольових цінностей та статево-рольового самовизначення в ранній юності.
87. Дружба і кохання в ранній юності.
88. Мотиви поведінки та ціннісні орієнтації в юності.
89. Професійне самовизначення в ранній юності.
90. Основні новоутворення раннього юнацького віку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Вікова та педагогічна психологія*: Навч. посіб. О.В. Скрипченко Л. В. Долинська, В. Огороднійчук та ін. — К.: Просвіта, 2003. ;
3. *Вікова психологія* /За ред. Г. С. Костюка. — К., 1976.
4. *Заброцький М. М.* Вікова психологія. К.: МАУП, 1998.
5. *Савчин М.В, Василенко Л.П.* Вікова психологія: Навч. посіб. — К.: Академвидав.2005